

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Кафедра економіки та фінансів

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ**

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

**для студентів всіх форм навчання спеціальностей
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
освітнього рівня «бакалавр»**

БІБЛІОТЕКА

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА

Тернопіль-2018

Методичні вказівки до виконання практичних занять з дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів всіх форм навчання спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітнього рівня «бакалавр», напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» // Укл. д.е.н., професор, зав.кафедри економіки та фінансів Панухник О.В., к.е.н., асистент кафедри економічної кібернетики Федотова Я.Г. – Тернопіль: ТНТУ, 2018. – 25 с.

Укладачі: Панухник Олена Віталіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя.
Федотова Яна Геннадіївна, кандидат економічних наук, асистент кафедри економічної кібернетики.

Рецензенти: Мариненко Н.Ю., доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та фінансів.
Хрупович С.Є., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя.

Методичні вказівки розглянуті і затверджені на засіданні кафедри економіки та фінансів
Протокол № 14 від «02» квітня 2018 р.

Схвалені на засіданні методичної комісії факультету економіки та менеджменту
Протокол № 7 від «18» квітня 2018 р.

ЗМІСТ

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»	4
2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»	6
3. ЗМІСТ КУРСУ ЗА ТЕМАМИ	7
4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	10
Практичне заняття №1	10
Практичне заняття №2	11
Практичне заняття №3	12
Практичне заняття №4	13
Практичне заняття №5	14
Практичне заняття №6	16
Практичне заняття №7	17
Практичне заняття №8	18
Практичне заняття №9	19
Практичне заняття №10	20
5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	21
6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	23

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

В сучасних умовах наука стала провідним фактором прогресу. Основою суспільного розвитку в умовах сьогодення стає інтелектуальний працівник, який повинен відрізнятися високою компетентністю та здатністю до самостійного творчого вирішення проблем, вмінням поновлювати та розширювати базові знання, використовувати в своїй роботі все нове, що з'являється у науці та практиці, застосовувати новітні методи організації роботи, сучасну комп'ютерну техніку, економіко-статистичні та економіко-математичні методи і моделі.

Всі ці якості необхідно виховувати у вищому навчальному закладі через активну участь студентів у виконанні науково-дослідних робіт. Залучення студентської молоді до самостійного наукового пошуку сприяє не тільки поглибленому вивченню навчальних дисциплін, але й розвитку особистості студента – оволодінню ним дослідницьких навичок, підвищенню культури його мови, етики та естетики ділового спілкування.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» допомагає студентам розкрити можливості їх участі в науково-дослідній роботі як найбільш активній і творчій формі одержання знань.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» розрахована на систематичне засвоєння сучасної методології наукової діяльності, і покликана у поєднанні з практичними методичними та організаційно-навчальними засобами сформувати у студентів навички науково-дослідної роботи.

Мета вивчення курсу: надання студентам необхідного обсягу знань у галузі наукових досліджень, підготовка їх до самостійного виконання наукової роботи, ознайомлення з методикою підготовки повідомлень, доповідей, наукових статей, курсових і дипломних робіт.

Завдання курсу:

- сформувати в студентів цілісну систему знань про наукові дослідження, особливості їх проведення;
- розкрити методологію системи економічних наук;
- сформувати уявлення про різноманіття методів організації та проведення наукових досліджень;
- забезпечити оволодіння майбутніми економістами уміннями здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал;
- розкрити специфічні ознаки, притаманні проведенню студентських наукових досліджень у вищій школі;
- формувати у майбутніх економістів цілісну наукову картину світу;

Під час освоєння курсу «Основи наукових досліджень» студенти **набувають уміння та навички:**

1. Обирати (пропонувати, формулювати) тему наукового дослідження
2. Формулювати об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу дослідження
3. Підбирати комплекс оптимальних методів для реалізації мети дослідження
4. Застосовувати методи соціометрії, математичного аналізу для обробки результатів дослідження
5. Здійснювати наукове дослідження у вигляді дипломної роботи

6. Визначати інформаційне забезпечення наукових досліджень та вміти ним користуватися
7. Здійснювати соціологічні дослідження серед своїх колег-студентів із використанням окремих методів наукових досліджень: анкетування, тестування, вивчення продуктів діяльності
8. Готувати наукові повідомлення, писати наукові статті.
9. Правильно оформлювати результати наукових досліджень та їх оприлюднювати на конференціях, олімпіадах, конкурсах, захисті.

Методичні вказівки до виконання практичних занять дисципліни «Основи наукових досліджень» розроблені відповідно до робочої програми навчальної дисципліни і призначені для студентів спеціальностей 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», напрямку підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» освітнього рівня «бакалавр».

У результаті виконання практичних занять студент повинен освоїти методологію і методику наукових досліджень, а також вміти відбирати і аналізувати необхідну інформацію, визначати мету і завдання та формулювати висновки, складати звіт, доповідь або статтю за результатами виконаного наукового дослідження.

У ході проведення практичного заняття студенти самостійно вирішують запропоновані науково-дослідні завдання. З метою виявлення рівня виконання науково-дослідного завдання викладачем проводиться перевірка і обговорення роботи, виконаної студентом, а також підведення підсумків з одержанням студентами відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

За кожне практичне заняття фіксуються оцінки, які враховуються при виставленні поточної, модульної оцінки з даної навчальної дисципліни.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1 Загальна методологія науково-дослідницької діяльності												
Змістовий модуль 1. Наука як сфера людської діяльності												
Тема 1. Наука як сфера людської діяльності	7	2	1	-	-	4	7,5	1	0,5	-	-	6
Змістовий модуль 2. Організація наукових досліджень												
Тема 2. Організація наукових досліджень	7	2	1	-	-	4	7	0,5	0,5	-	-	6
Змістовий модуль 3. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі												
Тема 3. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі	8	2	2	-	-	4	7	0,5	0,5	-	-	6
Змістовий модуль 4. Основи методології наукового дослідження												
Тема 4. Основи методології наукового дослідження	7	1	2	-	-	4	7	0,5	0,5	-	-	6
Змістовий модуль 5. Методика виконання наукових досліджень												
Тема 5. Методика виконання наукових досліджень	7	1	2	-	-	4	7,5	0,5	1	-	-	6
Разом за 1-й модуль	36	8	8	-	-	20	36	3	3	-	-	30
Модуль 2 Результати наукових досліджень												
Змістовий модуль 6. Інформаційне забезпечення наукової діяльності												
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової діяльності	7	2	1	-	-	4	7,5	1	0,5	-	-	6
Змістовий модуль 7. Науково-дослідницька робота студентів економічних спеціальностей												
Тема 7. Науково-дослідницька робота студентів економічних спеціальностей	7	2	1	-	-	4	7	0,5	0,5	-	-	6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 8. Форми впровадження результатів наукових досліджень												
Тема 8. Форми впровадження результатів наукових досліджень	8	2	2	-	-	4	7	0,5	0,5	-	-	6
Змістовий модуль 9. Організація праці наукового колективу												
Тема 9. Організація праці наукового колективу	7	1	2	-	-	4	7	0,5	0,5	-	-	6
Змістовий модуль 10. Підготовка науково-педагогічних кадрів												
Тема 10. Підготовка науково-педагогічних кадрів	7	1	2	-	-	4	7	0,5	1	-	-	6
Разом за 2-й модуль	36	8	8	-	-	20	36	3	3	-	-	30
Усього годин	72	16	16	-	-	40	72	6	6	-	-	60

3. ЗМІСТ КУРСУ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1 Загальна методологія науково-дослідницької діяльності

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності

Визначення поняття «наука». Мета і завдання науки. Функції науки. Структурні елементи науки. Загальна класифікація наук в Україні. Групи наук. Форми наукової діяльності. Наукознавство. Розділи наукознавства та їх характеристика. Історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки як наслідку суспільного розподілу праці. Основні етапи розвитку науки. Псевдонаука. Глобалізація науки. Форми наукового міжнародного співробітництва.

Основні поняття теми: наука, наукове пізнання, псевдонаука, наукознавство, система наук, теорія пізнання.

Тема 2. Організація наукових досліджень

Визначення поняття «наукове дослідження». Об'єкт і предмет дослідження. Науковий напрям дослідження. Фундаментальні дослідження. Прикладні дослідження. Класифікація наукових досліджень. Науково-дослідний процес. Стадії (етапи) науково-дослідного процесу. Програма дослідження. Основні функції програми дослідження. Структура плану роботи. Види ефективності наукових досліджень. Види економічного ефекту. Критерії значущості наукових досліджень.

Основні поняття теми: наукове дослідження, науковий напрямок, комплексні проблеми, теми, наукові питання, науково-дослідний процес, організаційно-методична підготовка, робочий план.

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі

Сутність, види і форми організації науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі. Суб'єкти науково-дослідної роботи у навчальному закладі. Освітньо-кваліфікаційна характеристика вищої освіти. Види науково-дослідної роботи. Управління науково-дослідною роботою: планування, облік і контроль, аналіз, прийняття рішень. Рівні самореалізації студентів у навчально-дослідній діяльності. Сутність Болонського процесу, його ключові позиції.

Основні поняття теми: вищі навчальні заклади, студенти, аспіранти, докторанти, викладачі, науково-педагогічні працівники, науково-дослідна робота, наукові гуртки, студентські наукові товариства, проблемні наукові групи, студентські наукові лабораторії.

Тема 4. Основи методології наукового дослідження

Методологія наукового дослідження. Функції методології. Види методології наукових досліджень. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Конкретнонаукова методологія.

Основні поняття теми: методологія, методика, парадигма, підхід, концепція.

Тема 5. Методика виконання наукових досліджень

Методи і техніка дослідження. Використання методів наукового пізнання. Класифікація методів наукових досліджень. Характерні особливості методів наукових досліджень. Загальнонаукові методи дослідження. Методи теоретичних досліджень. Конкретно-наукові (емпіричні) методи дослідження. Методи статистичного аналізу. Органолептичні методи. Розрахунково-аналітичні методи. Методи документалістики. Науково-дослідні процедури. Логічні закони і правила.

Основні поняття теми: методи дослідження, методика дослідження, логічні закони і правила.

Змістовий модуль 2. Результати наукових досліджень

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової діяльності

Наукова інформація. Джерела науково-технічної інформації та їх використання у науковій роботі. Економічна інформація. Класифікація інформаційного забезпечення. Закон України «Про інформацію». Державна підтримка науково-інформаційної діяльності. Інформаційно-пошукова мова.

Бібліографічний пошук інформації. Форми усної і письмової передачі інформації про наукові результати. Наукометричні бази та їх показники. Пошук інформації у мережі Internet.

Основні поняття теми: інформація, наукова інформація, бібліографія, фахові видання, інформаційно-пошукові системи, наукометрична база.

Тема 7. Науково-дослідницька робота студентів економічних спеціальностей

Тема наукового дослідження. Критерії вибору теми дослідження. Поняття «система економічних наук». Економічні науки. Основні напрямки економічних досліджень. Дипломна робота як кваліфікаційна робота випускника. Вимоги до дипломної роботи. Етапи процесу підготовки і виконання дипломної роботи. Вимоги до оформлення дипломної роботи. Захист дипломної роботи. Етика наукової діяльності. Етичні принципи наукової діяльності студентів. Суть і причини плагіату. Сервіси пошуку копій текстів на сайтах в Інтернеті.

Основні поняття теми: система економічних наук, наукові закони, факти, категорії, принципи, постулати і правила, групи наукових спеціальностей, дипломна робота, керівник дипломної роботи, план, державна екзаменаційна комісія, етичні принципи, плагіат, програми пошуку плагіату.

Тема 8. Форми впровадження результатів наукових досліджень

Оприлюднення наукового результату. Способи (шляхи) апробації. Класифікація видань. Періодичні та неперіодичні наукові видання. Підходи до підготовки наукових публікацій. Оформлення наукових публікацій до видання. Проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів.

Основні поняття теми: науковий результат, апробація, наукове видання, наукова публікація.

Тема 9. Організація праці наукового колективу

Науковий колектив. Принципи організації праці в науковій діяльності. Наукова організація праці: завдання і головні елементи. Раціональний трудовий режим дослідника. Творчі та ділові якості працівника науки. Складові етики наукової діяльності. Типи конфліктів інтересів у науковій діяльності. Кодекс честі вченого.

Основні поняття теми: наукова організація праці, ефективність наукової праці, режим роботи, «мозкова атака», трудовий режим, наукова етика, конфлікт інтересів.

Тема 10. Підготовка науково-педагогічних кадрів

Кафедра. Напрями наукової роботи кафедри. Підготовка в аспірантурі та докторантурі. Органи регулювання підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні. Нормативні документи, що регулюють підготовку

науково-педагогічних та наукових кадрів. Міністерство освіти і науки (МОН) України. Національна академія наук (НАН) України. Спеціалізована вчена рада. Захист дисертації.

Основні поняття теми: аспірант, аспірантура, докторант, докторантура, кафедра, кандидат наук, МОН, НАН, спеціалізована вчена рада.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

ТЕМА 1. НАУКА ЯК СФЕРА ЛЮДСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План практичного заняття

1. Сутність та функції науки. Теорія пізнання
2. Структура і класифікація науки
3. Становлення і розвиток науки. Поняття псевдонауки.
4. Наукова діяльність та глобалізація науки

Мета: з'ясувати сутність науки як сфери людської діяльності та виявити її специфіку.

Основні категорії та поняття: наука, наукове пізнання, мета та функції науки, елементи науки, наукознавство, наукове співробітництво, глобалізація науки, суб'єкти наукової діяльності: Міністерство освіти і науки України, Національна академія наук України, державні галузеві академії наук, громадські спеціалізовані академії, наукові товариства, вищі навчальні заклади.

Запитання для дискусії.

1. Дайте визначення змісту науки залежно від ролей, які вона виконує в суспільстві.
2. Які функції науки? Яка з них, на Вашу думку, є головною?
3. Що є об'єктом науки? На які блоки вона поділяється залежно від об'єкта, що досліджується?
4. Дайте визначення науковій діяльності і перелічіть її форми.
5. Що формує понятійний апарат науки?
6. Обґрунтуйте зв'язок між наукою, технікою та виробництвом.
7. Якими властивостями характеризується сучасна наука?
8. В чому полягає наукознавство? Дайте характеристику його розділам.
9. Які напрямки наукової інтеграції України у світове співтовариство в умовах глобалізації науки?
10. Чому саме революції розмежовують різні етапи розвитку науки?
11. Які інституції, підрозділи і колективи забезпечують здійснення наукової діяльності в Україні?
12. Визначте особливості псевдонауки та методи боротьби з нею.

Реферативні виступи.

1. Наука як система уявлень про світ.

2. Наука у системі державного господарського комплексу.
3. Державні наукові нагороди.
4. Українці та Нобелівська премія: короткий огляд номінантів і лауреатів українського походження.

Рекомендована література: 1, 5, 8, 12, 13, 14.

Практичне заняття №2

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

План практичного заняття

1. Наукові дослідження: рівні та класифікація
2. Процес наукового дослідження та його стадії
3. Програма дослідження: поняття, функції, структура
4. Ефективність наукових досліджень

***Мета:** з'ясувати сутність наукових досліджень, ознайомитися з процесом наукового дослідження та його стадіями, визначити ефективність наукових досліджень.*

Основні категорії та поняття: наукове дослідження, теоретичні, теоретико-експериментальні, експериментальні дослідження, фундаментальні та прикладні дослідження, держбюджетні, госпдоговірні, дослідження, які не фінансуються, етапи організації наукових досліджень, планування наукових досліджень, актуальність дослідження, об'єкт і предмет дослідження, мета та завдання дослідження, наукова новизна, практичне значення отриманих результатів, економічна, науково-технічна, соціальна ефективність наукових досліджень.

Запитання для дискусії.

1. Дайте характеристику наукового дослідження.
2. Які є форми наукових досліджень?
3. Як класифікуються наукові дослідження за різними ознаками?
4. Проаналізуйте основні етапи організації наукових досліджень.
5. Що таке об'єкт, предмет та фактори наукового дослідження?
6. Як Ви розумієте гіпотезу дослідження?
7. Дайте визначення емпіричних завдань і методів дослідження.
8. Що розуміють під теоретичними завданнями дослідження?
9. Назвіть послідовність етапів наукового дослідження.
10. Обґрунтуйте необхідність планування наукової роботи.
11. Які основні функції виконує програма дослідження?
12. Що можна віднести до елементів наукового внеску автора?
13. Як оцінюється ефективність наукових досліджень?
14. Дайте визначення ефективності науково-дослідної роботи у ВНЗ і на практиці.
15. Дайте визначення екстенсивному шляху розвитку й інтенсивному.

16. Опишіть критерії ефективності фундаментальних теоретичних досліджень

Реферативні виступи.

1. Основи методики планування наукових досліджень
2. Ефективність наукових досліджень, їх критерії та оцінка
3. Етапи реалізації та оформлення результатів наукового дослідження.

Рекомендована література: 1, 3, 6, 17, 20, 23.

Практичне заняття №3

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

План практичного заняття

1. Сутність, види і форми організації науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі
2. Система управління науково-дослідною роботою
3. Науково-дослідна робота студентів та її форми
4. Організація наукової діяльності вищої школи в умовах Болонського процесу

***Мета:** з'ясувати особливості науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах.*

***Основні категорії та поняття:** наукова діяльність, освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти, вищі навчальні заклади, наукова і науково-технічна діяльність вищих навчальних закладів, навчально-науково-виробничі, навчально-наукові, науково-дослідні центри, науково-педагогічні працівники, види та форми науково-дослідної роботи, планування, облік і контроль науково-дослідної роботи, наукові гуртки, студентські наукові товариства, проблемні наукові групи, студентські наукові лабораторії, науково-дослідна робота студентів.*

Запитання для дискусії.

1. Хто є суб'єктами науково-дослідної діяльності у вищому навчальному закладі?
2. Що передбачає аналіз науково-дослідної діяльності вищого навчального закладу?
3. Які основні завдання студентів при здійсненні науково-дослідної роботи?
4. Надайте характеристику комплексно-цільовій програмі науково-дослідної діяльності закладу освіти.
5. За рахунок яких джерел здійснюється фінансування наукової та науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах?
6. Охарактеризуйте процес індивідуального планування науково-дослідної діяльності студента.
7. Які форми науково-дослідної роботи Ви знаєте?

8. Як реалізується управління науково-дослідною діяльністю вищого навчального закладу?
9. Чи є на Вашу думку доцільним для студента в індивідуальному плані-графіку науково-дослідної роботи на весь період навчання обирати один напрям дослідження?
10. Що охоплює науково-дослідна робота студентів у межах навчального плану і поза навчальним процесом?
11. Назвіть форми морального та матеріального заохочення студентів, котрі займаються науково-дослідною роботою.
12. Якими є основні цілі, переваги і недоліки Болонського процесу?
13. Який механізм підготовки в аспірантурі та докторантурі громадян України й іноземних громадян?
14. Назвіть органи, що здійснюють регулювання підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні.
15. Які документи необхідно подати на ім'я керівника вищого навчального закладу, наукової установи вступникам до аспірантури або докторантури?
16. Що передбачає індивідуальний план роботи аспіранта?
17. Які документи необхідно подати спеціалізованій вченій раді для попереднього розгляду дисертації?
18. Який документ засвідчує присудження наукового ступеня?

Реферативні виступи.

1. Дослідницька діяльність: поняття, специфіка навчального дослідження
2. Науково-дослідницька діяльність як фактор розвитку креативності та самостійності майбутніх науковців
3. Міжнародне наукове та науково-технічне співробітництво вищих навчальних закладів
4. Студентське самоврядування.

Рекомендована література: 1-6, 12,13, 14, 17, 23, 26, 28.

Практичне заняття №4

ТЕМА 4. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

План практичного заняття

1. Поняття методології науково-дослідної роботи
2. Фундаментальна (філософська) методологія
3. Загальнонаукова методологія
4. Конкретнонаукова методологія

***Мета:** ознайомитися з основами методології наукових досліджень.*

Основні категорії та поняття: методологія наукових досліджень, методика наукових досліджень, функції методології наукових досліджень, методологічна основа дослідження, філософська (фундаментальна) методологія, загальнонаукова методологія, частково наукова методологія, діалектичний підхід, історичний підхід, термінологічний принцип, система,

системний підхід, діяльнісний підхід, синергетичний (синергійний) підхід, інформаційний підхід, культурологічний підхід, аксіологічний (ціннісний) підхід, модель, наукометрія, бібліометрія, інформетрія, концепція.

Запитання для дискусії.

1. Чим відрізняються методика і методологія дослідження?
2. Які Вам відомі види методології?
3. Охарактеризуйте чотирирівневу структуру методології досліджень.
4. Що включають рівні методологічного аналізу?
5. Охарактеризуйте функції методології наукових досліджень.
6. Які основні принципи методології наукових досліджень?
7. Що необхідно розуміти під поняттям «загальна методологія»?
8. Проаналізуйте пізнавальні прийоми наукових досліджень.
9. Розкрийте суть діалектичного методу пізнання.
10. Охарактеризуйте загальнонаукові принципи дослідження.
11. Охарактеризуйте структурно-функціональний підхід у методології досліджень.
12. Охарактеризуйте діяльнісний підхід у методології досліджень.
13. Охарактеризуйте системний підхід у методології досліджень.
14. Охарактеризуйте сутність синергетичного (синергійного) підходу в методології досліджень.
15. Охарактеризуйте інформаційний, культурологічний та аксіологічний підходи в методології досліджень.
16. Які кількісно-якісні методи використовуються у наукових дослідженнях?

Реферативні виступи.

1. Методологія системного підходу наукових досліджень
2. Діалектична методологія та еволюція її змісту.

Рекомендована література: 1, 6, 20, 24.

Практичне заняття №5

ТЕМА 5. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

План практичного заняття

1. Методи і техніка дослідження. Класифікація методів наукових досліджень
2. Загальнонаукові методи дослідження
3. Методи теоретичних досліджень
4. Конкретно-наукові (емпіричні) методи дослідження
5. Процедури, логічні закони та правила наукових досліджень

Мета: ознайомитися з основами методики наукових досліджень.

Основні категорії та поняття: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, абстрагування, конкретизація, системний аналіз, ідеалізація, формалізація, гіпотеза та припущення, емпіричні методи

дослідження, спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент, опитування, тестування, метод експертних оцінок, кореляційний аналіз, факторний аналіз, шкалювання, контент-аналіз, інвентаризація, контрольні заміри, експертиза, документалістика, науково-дослідні процедури, логічні закони і правила, закон тотожності, закон протиріччя, закон виключення третього, закон достатньої підстави, аргументування, спростування.

Запитання для дискусії.

1. Висвітліть класифікацію конкретно-наукових (емпіричних) методів дослідження та їх методичні прийоми.
2. Визначіть зміст і застосування органолептичних методичних прийомів у наукових дослідженнях з наведених нижче, і дайте їм обґрунтування:
 - це проведення інвентаризації об'єктів у природі;
 - це контрольні заміри робіт;
 - вибіркові і суцільні статистичні спостереження;
 - технологічні й хіміко-технологічні дослідження;
 - експертизи проектів і кошторисної документації;
 - методичні прийоми дотикового характеру, коли дослідження проводиться способом безпосереднього дотику до об'єктів спостереження (інвентаризація, контрольні заміри робіт, статистичні спостереження, технологічні й хіміко-технологічні дослідження, експертизи різних видів).
3. Розкрийте зміст розрахунково-аналітичних методичних прийомів і процедур та застосування їх у наукових дослідженнях.
4. Розкрийте інформаційне моделювання (інформаційний образ), його суть і застосування у наукових дослідженнях.
5. Що таке моделювання і коли воно використовується?
6. Дайте характеристику економіко-математичних методів і застосування їх у наукових дослідженнях.
7. Дайте визначення поняттю «процедура».
8. На які за призначенням у застосуванні прийомів дослідження можна поділити процедури?
9. У якій частині методики досліджень теми визначаються об'єкти і методи дослідження?
10. Яким методам необхідно надавати перевагу при виборі методики досліджень?
11. У якій частині методики відображається попереднє узагальнення результатів з досліджуваного питання?

Реферативні виступи.

1. Індуктивний та дедуктивний методи дослідження
2. Балансовий метод і його значення в наукових дослідженнях
3. Методи, що застосовуються в процесі експерименту
4. Метод моделювання і напрями його використання.

Рекомендована література: 1, 6, 20, 24.

Практичне заняття №6

ТЕМА 6. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

План практичного заняття

1. Сутність, джерела і види науково-технічної інформації
2. Державне регулювання національної системи науково-технічної інформації
3. Використання інформації у процесі підготовки та проведення науково-дослідної роботи
4. Форми обміну науковою інформацією
5. Наукометричні бази даних.

Мета: сформувати уявлення про роль і функції інформації в наукових дослідженнях, порядок її збору, обробки та аналізу; визначити форми обміну науковою інформацією.

Основні категорії та поняття: інформація, бібліографія, інформаційно-пошукові системи, інформаційно-довідкові системи, інформаційно-управляючі системи, штучний інтелект, модель, моделювання в науковій роботі, наукометрична база, індекс цитування, імпакт-фактор, Web of Science, Scopus.

Запитання для дискусії.

1. В чому суть інформаційного забезпечення наукових досліджень?
2. Назвіть класифікацію інформації, яка використовується у наукових дослідженнях?
3. Що таке бібліографія та її призначення у дослідженнях?
4. Які існують бібліографічні джерела економічної інформації?
5. Назвіть класифікацію бібліографічних джерел економічної інформації?
6. На які види поділяються бібліографічні літературні джерела інформації залежно від цільового призначення?
7. Хто є суб'єктами інформаційних відносин?
8. Охарактеризуйте зв'язок дослідницької та інформаційної діяльності.
9. Як визначається якість інформації?
10. Які види інформації ви знаєте?
11. Назвіть джерела наукових досліджень.
12. Розкрийте сутність наукового документа та форми існування науки.
13. Що включають напрями державної інформаційної політики?
14. Дайте визначення поняття «наукометрія».
15. Що таке «імпакт фактор»?
16. Чи є наукометричними інформаційні системи Scholar Google, Index Copernicus?

Реферативні виступи.

1. Види інформаційного забезпечення наукового процесу в економіці
2. Системи кодування економічної інформації в наукових дослідженнях
3. Довідково-бібліотечне обслуговування в електронну еру: розвиток навігаторської функції
4. Поняття УДК, ББК та каталогів

5. Електронні архіви і бібліотеки відкритого доступу
6. Інформаційні технології у створенні бібліографічних та аналітичних продуктів бібліотек
7. Використання міжнародних наукометричних баз даних в навчальній та науковій діяльності університету
8. Індекс Хірша та імпакт-фактор як інструменти наукометрії.

Рекомендована література: 1, 8, 19, 23, 28, 30.

Практичне заняття №7

ТЕМА 7. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

План практичного заняття

1. Вибір напрямку і теми наукового дослідження
2. Поняття системи економічних наук та основних напрямів економічних досліджень
3. Дипломна робота: написання, оформлення, захист
4. Етичні принципи у науковій діяльності студентів

***Мета:** визначити різновиди науково-педагогічних досліджень, з'ясувати особливості класифікації економічних наук; визначити особливості написання, оформлення і захисту дипломної роботи.*

Основні категорії та поняття: економічна наука, система економічних наук, наукові закони, факти, категорії, принципи, постулати і правила, групи наукових спеціальностей, дипломна робота, виклад наукових матеріалів, керівник дипломної роботи, план, державна екзаменаційна комісія, процедура захисту дипломної роботи, етичні принципи, плагіат, програми пошуку плагіату.

Запитання для дискусії.

1. Дайте характеристику складових системи економічних наук.
2. Який предмет дослідження має система економічних наук?
3. Дайте характеристику взаємозв'язку наук.
4. В чому полягає зміст наступних понять: науковий закон, науковий факт, категорія, принцип, постулат, правило, теорія?
5. Наведіть діючу в Україні класифікацію наук.
6. В чому полягають основні напрямки економічних досліджень?
7. Які комплексні програми є основними напрямками економічних досліджень?
8. Які вимоги до вибору та обґрунтування актуальності теми?
9. В чому особливості виконання дипломної роботи?
10. Які основні вимоги до дипломної роботи?
11. Опишіть завдання науково-дослідницької діяльності студентів-магістрів.
12. Які вимоги до формування тексту курсової (дипломної) роботи?
13. Якими є структура та алгоритм написання дипломної роботи?

14. Назвіть етапи реалізації та оформлення результатів наукового дослідження.
15. Які особливості формування змісту вступної частини?
16. Оформлення формул, ілюстрацій, додатків та списку використаної літератури.
17. Які характерні помилки в написанні та оформленні курсової, дипломної, магістерської роботи Ви знаєте?
18. Яка послідовність доповіді при захисті дипломної роботи?
19. Які вимоги до захисту магістерської роботи?
20. Назвіть основні причини плагіату у студентських наукових дослідженнях.
21. Які етичні принципи у науковій діяльності студентів Ви знаєте?

Реферативні виступи.

1. Загальна структура наукової роботи та її особливості
2. Основні вимоги до написання «Вступу» до наукових робіт
3. Розробка плану наукової роботи
4. Поняття наукової новизни та практичної цінності роботи.

Рекомендована література: 1, 3, 11, 26, 27, 28.

Практичне заняття №8

ТЕМА 8. ФОРМИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

План практичного заняття

1. Способи оприлюднення та апробації наукових результатів
2. Зміст та класифікація наукових видань.
3. Підготовка й оформлення наукових публікацій до видання.
4. Порядок проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів

***Мета:** засвоєння методики оприлюднення та апробації результатів наукових досліджень.*

Основні категорії та поняття: науковий результат, оприлюднення наукових результатів, апробація наукових результатів, наукова конференція, симпозіум, семінар автореферат, алгоритм, брошура, відгук, збірники, доповідь, монографія, наукова стаття, публікація, реферат, рецензія, тези.

Запитання для дискусії.

1. Дайте визначення терміну апробація.
2. Які основні способи апробації наукових результатів?
3. Які є види підсумкових наукових праць?
4. Що належить до опублікованих праць, які додатково відображають наукові результати дисертації?
5. Які види видань за різними ознаками Ви знаєте?
6. Що відносять до неперіодичних наукових видань?

7. Що відносять до періодичних наукових видань?
8. Опишіть підходи до підготовки наукових публікацій
9. Назвіть базові вимоги до матеріалів, що подаються до опублікування у наукових журналах.
10. Дайте визначення наукової конференції, семінару та симпозіуму.

Реферативні виступи.

1. Система планування та організація підготовки магістрів у ВНЗ
2. Загальні вимоги до оформлення результатів наукового дослідження
3. Правила оформлення додаткових матеріалів
4. Особливості складання бібліографічного опису літературних джерел.

Рекомендована література: 3, 6, 7, 8, 20, 24, 28, 30.

Практичне заняття №9

ТЕМА 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ НАУКОВОГО КОЛЕКТИВУ

План практичного заняття

1. Принципи організації праці наукового колективу
2. Наукова організація праці (НОП) у науково-дослідному процесі
3. Роль особистості вченого в науці
4. Поняття та основні складові етики наукової діяльності

***Мета:** ознайомитися з сутністю понять «наукова організація праці», «етика наукової діяльності»; визначити роль особистості вченого в науці.*

Основні категорії та поняття: наукова організація праці, ефективність наукової праці, режим роботи, принципи організації праці у науковій діяльності, «мозкова атака», трудовий режим, наукова етика, конфлікт інтересів.

Запитання для дискусії.

1. Дайте визначення наукової організації праці, які її елементи?
2. Як би ви розподілили елементи НОП за важливістю (значимістю) в науковому процесі.
3. Які завдання виконує НОП?
4. Чи можливе нормування праці науковців, на основі яких критеріїв це можливо здійснити?
5. Які характерні особливі риси носить в собі наукова діяльність?
6. Які риси вченого визначають ефективність наукової роботи? Охарактеризуйте їх суть та індивідуальну вагу в дослідному процесі.
7. Що являє собою поняття «мозкова атака»?
8. Які основні принципи організації праці у науковій діяльності?
9. Чи є принципи колективізму та колективності тотожними? Чому?
10. Чим вимірюється ефективність наукової праці вченого?
11. Які фактори впливають на ефективність наукової праці?
12. У чому полягають особливості творчої праці у дослідженні економіки?

13. Які Ви знаєте типи конфліктів інтересів?
14. Назвіть принципи поведінки в науковому співтоваристві.

Реферативні виступи.

1. Наукова організація праці та її вплив на підвищення продуктивності праці
2. Рациональний трудовий режим дослідника і організація робочого місця
3. Професійна етика науковця як складова наукової діяльності
4. Вплив етнічних норм на формування наукового колективу.

Рекомендована література: 1, 3, 6, 17, 20, 23.

Практичне заняття №10

ТЕМА 10. ПІДГОТОВКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

План практичного заняття

1. Організація підготовки науково-педагогічних кадрів у ВНЗ
2. Форми підготовки наукових і науково-педагогічних працівників
3. Нормативне регулювання підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні
4. Функції державних установ і організацій у підготовці науково-педагогічних та наукових кадрів
5. Організація та порядок роботи спеціалізованих вчених рад

***Мета:** проаналізувати систему підготовки та державної атестації наукових і науково-педагогічних кадрів в Україні.*

***Основні категорії та поняття:** аспірант, аспірантура, докторант, докторантура, кафедра, кандидат наук, функції МОН, спеціалізована вчена рада, автореферат.*

Запитання для дискусії.

1. Назвіть основні завдання підготовки наукових кадрів у ВНЗ
2. Назвіть напрями наукової роботи кафедри.
3. Який механізм підготовки в аспірантурі та докторантурі громадян України й іноземних громадян?
4. Який механізм підготовки в докторантурі громадян України й іноземних громадян?
5. Які є наукові ступені в Україні?
6. Що Ви знаєте про європейський досвід підготовки й атестації наукових кадрів вищої кваліфікації?
7. Назвіть нормативні документи, що регулюють підготовку науково-педагогічних та наукових кадрів.
8. Розкрийте функції та завдання МОН України.
9. Розкрийте функції та завдання НАН України.
10. Назвіть органи, що здійснюють регулювання підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів в Україні.

11. Які документи необхідно подати на ім'я керівника вищого навчального закладу, наукової установи вступникам до аспірантури або докторантури?
12. Що передбачає індивідуальний план роботи аспіранта?
13. Які документи необхідно подати спеціалізованій вченій раді для попереднього розгляду дисертації.
14. Який документ засвідчує присудження наукового ступеня?

Реферативні виступи.

1. Сутність та специфіка авторського права
2. Охорона та використання ресурсів інтелектуальної власності
3. Система підготовки наукових кадрів в Україні.

Рекомендована література: 3, 5, 6, 12,13, 14, 17, 23.

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Визначення змісту науки залежно від ролей, які вона виконує в суспільстві.
2. Функції науки.
3. Визначення наукової діяльності та її форми.
4. Напрямки наукової інтеграції України у світове співтовариство в умовах глобалізації науки.
5. Форми міжнародного наукового співробітництва.
6. Визначення змісту понять: науковий закон, науковий факт, категорія, принцип, постулат, правило, теорія?
7. Діюча в Україні класифікація наук.
8. Характеристика організації наукової діяльності в Україні.
9. Законодавчо-нормативні акти, що регулюють наукову діяльність в Україні.
10. Визначення понять наукове дослідження, «науково-дослідний процес».
11. Об'єкт та предмет наукового дослідження.
12. Визначення поняття «фактора» та його вплив на досліджуваний об'єкт.
13. Класифікація об'єктів наукового дослідження.
14. Визначення понять «метод», «методика» та «методологія».
15. Класифікація методів наукового дослідження.
16. Характеристика методів пізнання.
17. Склад загальнонаукових методів досліджень.
18. Характеристика часткових методів.
19. Характеристика процесу наукового дослідження.
20. Основні етапи науково-дослідного процесу.
21. Характеристика організаційного етапу.
22. Характеристика дослідного етапу наукового дослідження.
23. Характеристика етапу узагальнення, апробації та реалізації результатів дослідження.
24. Суть загальнонаукового методу аналогії?
25. Умови при яких гіпотеза перетворюється на наукову теорію.
26. Стадії розвитку гіпотези та їх характеристика.

- 27.Зміст емпіричних методів та застосування їх у наукових дослідженнях.
- 28.Переваги методу формалізації.
29. Зміст поняття «методика дослідження теми».
30. Основні складові структури методики досліджень теми та їх характеристика.
31. Зміст і застосування органолептичних методичних прийомів у наукових дослідженнях.
- 32.Зміст розрахунково-аналітичних методичних прийомів і процедур та застосування їх у наукових дослідженнях.
- 33.Інформаційне моделювання (інформаційний образ), його суть і застосування у наукових дослідженнях.
- 34.Характеристика економіко-математичних методів і застосування їх у наукових дослідженнях.
- 35.Визначення поняттю «процедура».
- 36.Зміст науково-дослідних процедур та їх застосування.
- 37.Визначення науки, її змісту та об'єкту.
- 38.Складові системи економічних наук.
- 39.Предмет дослідження системи економічних наук.
- 40.Основні напрямки економічних досліджень.
- 41.Сутність та значення наукової проблеми.
- 42.Послідовність висунення наукової проблеми
- 43.Основні визначення поняття «наукова проблема».
- 44.Основні ознаки, які виділяють наукову проблему від наукової теми.
- 45.Сутність процесу постановки наукової проблеми.
- 46.Основні об'єктивні та суб'єктивні фактори, які впливають на вибір наукової проблеми.
- 47.Основні принципи вибору наукової проблеми.
- 48.Критерії та принципи, які висувуються до вибору наукової теми.
- 49.Суть інформаційного забезпечення наукових досліджень.
- 50.Класифікація інформації, яка використовується у наукових дослідженнях.
- 51.Призначення бібліографії у дослідженнях.
- 52.Класифікація бібліографічних джерел економічної інформації.
- 53.Види бібліографічних літературних джерел інформації залежно від цільового призначення.
- 54.Зміст і призначення інформаційно-пошукових мов бібліографічних фондів.
- 55.Поняття УДК, ББК та каталогів.
- 56.Поняття автоматичної системи обробки інформації.
- 57.Основні властивості інформації.
- 58.Проблеми побудови економіко-математичних моделей.
- 59.Визначення терміну апробація.
- 60.Основні способи апробації наукових результатів.
- 61.Визначення наукової конференції, семінару та симпозіуму.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бенько М. М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку : монографія / М. М. Бенько - К. : КНТЕУ, 2010. - 336 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
3. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посіб.; за ред. А.А. Мазаракі. - К. : КНТЕУ, 2010. – 280 с.
4. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: Навч. посібник/ В. В.Ковальчук, Л. М.Моїсеєв. - [2-ге вид., парероб. і доп.]. - К. : Вид. Дім "Професіонал", 2004.- 208с.
5. Конституція України [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Тлумачення від 15.05.2014]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
6. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень: Навч. посібник / О. В. Крушельницька. - К.: Кондор, 2006. - 206с.
7. Кушнарєнко Н. М. Наукова обробка документів: Підручник / Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалова. - [4-те вид., перероб. і доп.]. - К. : Знання, 2006. - 331 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
8. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в економіці: навч. посіб./ Ю. В.Макогон, В. В.Пилипенко.- [2-ге вид.]. - Донецьк: Альфа-прес, 2007.- 144с.
9. Малюга Н. М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних заходів. / Н. М. Малюга; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 476 с.
10. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. / [О. П. Кириленко, В. В. Письменний, Н. М. Ткачук та ін.] ; за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль : Видавн.-поліграф. центр ТНЕУ «Економічна думка», 2012. – 196 с.
11. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. / О. П. Кириленко, В. В. Письменний. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 228 с.
12. Оформлення результатів наукових досліджень в бухгалтерському обліку. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Сост. Краснов О. М., Гришко Н. В., Рогозян Л. Є. – Алчевськ: ДонДТУ, 2005. – 60 с.
13. Пилипчук М. І. Основи наукових досліджень: Підручник / М. І. Пилипчук, А. С. Григор'єв, В. В. Шостак. - К.: Знання, 2007. - 270 с.
14. Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.99 р. № 309 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/309-99-п>.
15. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-п>.
16. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

17. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

18. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>.

19. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України: Наказ МОНмолодьспорт України від 17.10.2012 № 1111 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1850-12>.

20. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.91 р. № 1977-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.

21. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: Наказ МОНмолодьспорт України від 17.10.2012 № 1112 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1851-12>.

22. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І. С. П'ятницька-Позднякова. - К., 2003. - 116 с.

23. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посібник / В. І. Романчиков. - К. : Центр учбової літератури, 2007. - 255 с.

24. Соловійов С. М. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посібник / С. М. Соловійов. - К. : Центр учбової літератури, 2007. - 175 с.

25. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень [Текст] : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. - [2-ге вид., переробл. і доповн.]. - К. : Знання, 2007. - 318 с.

26. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: конспект лекцій; посібник / А. С. Філіпенко. - К. : Академвидав, 2004.- 208с.- (Альма Матер).

27. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / Г. С. Цехмістрова. - Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.- 240 с.

28. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. - [6-те вид., переробл. і доповн.]. - К. : Знання, 2008. - 310 с.

Додаткова:

29. Библиографическая запись [Текст] : Основные стандарты / сост. А. А. Джиго [и др.] ; Рос. кн. палата. — М. : [б. и.], 2006. — С. 93—127.

30. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст] : (ГОСТ 7.1—2003, ІДТ) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. — Чинний з 2007—07—01. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — III, III, 47 с. ; 29 см. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).

31. Бухгалтерський облік: збірник систематизованого законодавства [уклад. Я. Кавторєв]. – [вид. 11-е, переробл. і доп.]. – Х. : Фактор, 2007. – 672 с.

32. Вовканич С. Активізація наукової діяльності молоді в системі інноваційного розвитку [Текст] / С. Вовканич, О. Риндзак ; НАН України, Ін-т регіон. дослідж. – Л. : ІРД НАН України, 2006. – 184 с.

33. Довідник здобувача наукового ступеня [Текст] : зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищ. кваліфікації / [упорядкув. Ю.І. Цеков] ; за ред. Р.В. Бойка. – 5-те вид., виправл. та доповн. – К. : Ред. «Бюл. Вищ. атестат. коміс. України»: Толока, 2011. – 69 с.
34. Каліцький Б. А. Прикладне наукознавство [Текст] / Б. А. Каліцький ; НАН України, Центр дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва. – К. : Фенікс, 2007. – 464 с.
35. Кузнецова С. А. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посібник / С. А. Кузнецова / Таврійський держ. агротехнологічний ун-т. – Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2008. – 230 с.
36. Ніколаєнко С. М. Наукові дослідження в університетах – визначальний чинник зростання якості освіти [Текст] / С. М. Ніколаєнко. – К. : Прок-Бізнес, 2007. – 175 с.
37. Письменний В. В. Основи наукових досліджень: навч.-метод. матер. / В. В. Письменний. – Тернопіль : В-во «Економічна думка», 2010. – 124 с.
38. Приклади оформлення бібліографічного опису // Бюлетень ВАК України, №3, 2008 (Форма 23, С. 9–13).
39. Чайковський Ю. Б. Наукометричні бази та їх кількісні показники (Частина II. Фактори, що впливають на кількісні показники наукометричних баз) / Ю. Б. Чайковський, Ю. В. Сілкіна, О. Ю. Потоцька // Вісник Національної академії наук України. - 2013. - № 9. - С. 84-92 .
40. Чайковський Ю. Наукометричні бази та їх кількісні показники (Частина I. Порівняльна характеристика наукометричних баз) / Чайковський Ю., Сілкіна Ю., Потоцька О. // Вісник НАН України. – 2013. – № 8. – С. 95–97.
41. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік: розвиток методології, професійне навчання: Монографія / Л. В. Чижевська. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 304 с.
42. Шайкан А. В. Бухгалтерський облік у прийнятті управлінських стратегічних рішень: монографія / А. В. Шайкан. – К. : КНЕУ, 2009. – 304 с.